

Rinze Ijbema - Psalm 78, 1-8

[1] Wat geef je je kinderen mee? Misschien is het niet de eerste vraag waar je mee bezig bent, als je je kind laat dopen. Daarvoor is hun geboorte te indrukwekkend en het is ook goed om je aandacht vandaag helemaal bij het begin en de doop te hebben. Maar zo'n doopzondag is voor mij een goede aanleiding om ook eens vooruit te kijken. Wat geef je je kinderen mee? En de vraag gaat iedereen aan, want je kunt er ook mee terugkijken: wat heb ik van mijn ouders meegekregen? En je kunt het ook breder bekijken: wat geeft de ene generatie aan de volgende mee? Wat hebben wij meegekregen, wat geven wij door?

[2] Even terzijde: hier in de Oosterkerk willen we graag serieus nemen dat een kerk uit mensen bestaat, gewone mensen met gewone levens en gewone vragen. Daarom is het eerste kernwoord in onze visie 'mensen', naast het kernwoord 'kringen' en het kernwoord 'Oosterpark'. Want het is mooi om christen te zijn in je eigen omgeving (daar staat 'Oosterpark' voor) en je hebt het persoonlijk contact met gelovigen om je heen nodig (vandaar die 'kringen'), maar het begint met wie jij bent – en dus: 'mensen' eerst.

[3] Maar dan is natuurlijk de volgende vraag: wat doe je als kerk om die mensen, om die zeg maar te helpen als volwassen gelovigen te leven? Wat geeft moeder de kerk haar kinderen mee? En dus heeft het bestuur van de kerk een groepje mensen gevraagd na te denken over 'toerusting.' Wat doen we, wat doen we niet, wat kan beter in wat de kerk de kerkmensen meegeeft? En je mag drie keer raden wat direct komt bovendrijven als iets wat we best weer eens gericht kunnen doen: elkaar helpen bij geloofsopvoeding. Wat geven we onze kinderen mee? Wat hebben we zelf meegekregen en wat geven we aan een volgende generatie? Wie weet is het volgend jaar het onderwerp van een soort cursus. In elk geval is het vanmorgen het onderwerp van de preek.

[4] Wat geven we de volgende generatie mee? Het is natuurlijk goed om even te kijken naar wat je zo te binnen schiet... Ik denk aan: bidden en bijbellezen. 'Lees je bijbel, bid elke dag, dat je groeien mag.' Goed om te doen, goed om door te geven. Ik denk aan: normen en waarden. Vroeger waren er mensen die het belachelijk vonden dat de kerk mensen voorschreef wat ze moesten doen. Vandaag hoor ik veel vaker van mensen buiten de kerk: 'Ik vind het best wel goed, dat je als kerk mensen wat leert over goed en kwaad, over wat hoort en niet.' Christelijke normen en waarden. Ik denk ook aan:

zelf een voorbeeld zijn. Met de nadruk op 'zijn': dat je zelf echt christen bent in wat je doet en wat je zegt.

[5] Maar als ik die dingen op een rijtje zet, en misschien heb jij er wel meer, dan voel ik me ook een beetje verlegen. Is het genoeg? Gaat het wel werken? Ik zie mensen afhaken, ook jonge mensen. Soms geven ze alleen de kerk op, soms geven ze ook het geloof op en God... En als het jouw kinderen overkomt, dan raakt het mij, want jij bent in de kerk mijn zus of broer en ik heb een verantwoordelijkheid voor jouw kinderen. Dus denk ik: wat kan ik nog zeggen? Verlegenheid. En met die verlegenheid ga ik naar de Bijbel toe, omdat ik geloof dat ik daar de wijsheid van God vindt. Wat geef je door aan een volgende generatie? Psalm 78 gaat precies daarover. Daar is iemand aan het woord, die zegt: 'Dit hebben we van onze ouders gekregen, dit geven we door aan onze kinderen.'

[6] 'Luister, mijn volk, naar wat ik leer,
hoor de woorden uit mijn mond.
Ik open mijn mond voor een wijze les,
spreek uit wat sinds lang verborgen is.
Wij hebben het gehoord, wij weten het,
onze ouders hebben het ons verteld.'

Wat verteld?

1. **[7]** Onze God doet bijzondere dingen.

[8] 'Wij willen het onze kinderen niet onthouden,
wij zullen aan het komend geslacht vertellen
van de roemrijke, krachtige daden van de HEER,
van de wonderen die hij heeft gedaan.'

Hé, dat is een goeie. Als ik iets door wil geven in de kerk, dan hoef ik het niet uit mezelf te halen, maar ik mag doorgeven wat God gedaan heeft, wie Hij is. Wie is Hij? **[9]** Hij is de Heer van de schepping. De schepping – en met dat ik dat zeg, kun je om twee redenen afhaken. Reden 1: omdat je christen bent en dit al zo vaak gehoord hebt dat je het niet echt spetterend nieuws vindt. Reden 2: omdat je jezelf niet als christen ziet en niet zoveel ophebt met het verhaal van de schepping. In beide gevallen vraag ik je: let op. Het feit dat de Bijbel begint met het verhaal van God die de wereld maakt

is in elk geval een belijdenis: heel deze indrukwekkende wereld, waar we ons thuis voelen en waar we ons bedreigd voelen, is niet alles wat er is (want God is altijd groter), maar heeft wel zin (want God heeft haar gewild). Wat geef je de kinderen mee? God is de Heer van de schepping. Hij is groter dan wij allemaal, maar Hij heeft jou en mij gewild.

Een ander bijzonder iets dat God heeft gedaan, wat ze in Israël aan hun kinderen doorgaven, was de Grote Bevrijding van hun volk uit Egypte. **[10]** We lezen vandaag niet die hele Psalm 78, maar als je verder leest blijkt dat heel essentieel. Ik geloof dat het nog steeds de moeite waard is om dat verhaal te blijven vertellen. Het zegt namelijk heel veel over God, over zijn liefde en zijn verlangen dat wie bij Hem hoort vrij is. Het is, zeg maar, de opmaat naar de Nog Grotere Bevrijding van Gods volk uit de macht van de dood en de zonde. Dat is de geschiedenis van God de Zoon en onze verlossing. **[11]** Wat God toen gedaan heeft, in het leven van Christus, in zijn dood en in zijn nieuwe leven, het zegt alles over zijn liefde en zijn verlangen dat jij vrij bent. Onze God doet bijzondere dingen.

[12] En je kunt het rijtje aanvullen met nog honderd dingen meer, bijzondere dingen uit de bijbelse geschiedenis, bijzondere dingen die God heeft gedaan in je eigen leven. Hoe dankbaar je was, bij de geboorte van je kind. Die keer dat je je werk kwijtraakte en het werkelijk moeilijk had, maar je merkte dat God voor je zorgde. Die keer dat je, en je had het pas achteraf door, op het randje van de dood lag, en je toch beter mocht worden. God doet bijzondere dingen, dingen die de moeite waard zijn om door te geven. En Asaf zegt in Psalm 78: ga je gang, geef het door.

[13] Maar misschien dat het nu ook gaat schuren. Hoe mooi het ook is om aan te kunnen wijzen wat God heeft gedaan, er zijn ook teveel momenten dat Hij niets heeft gedaan. Die schepping van Hem: is dat inclusief vulkanen, orkanen, overstromingen en hongersnood? Die bevrijding van Hem: doet Hij dat vandaag nog steeds? En met alle respect voor de bijzondere momenten: soms zit er zoveel tijd tussen voordat je Hem weer ziet en soms blijft Hij gewoon afwezig. Opnieuw: we hebben niet die hele Psalm gelezen, Psalm 78. Maar het boeiende is, dat Asaf vanaf het begin juist erkent, dat de geschiedenis en Gods aanwezigheid in de geschiedenis ook een raadsel is: hij wil juist verborgen dingen aan het licht brengen. Maar voordat hij zijn verklaring geeft, wil Asaf nog iets anders doorgeven over God, wat gaat helpen het raadsel op te lossen.

2. **[14]** Onze God zegt bijzondere woorden.

[15] 'Hij stelde een richtlijn vast voor Jakob
en kondigde in Israël een wet af.

Onze voorouders gaf hij de opdracht
die aan hun kinderen te leren.

[16] Zo zou het volgende geslacht ervan weten,
en zij die nog geboren moesten worden,
zouden het weer aan hun kinderen vertellen.'

[17] Voor God geldt: wat Hij zegt en wat Hij doet ligt vlak bij elkaar. Bij mij is dat nog wel eens anders. Maar vanaf het begin is het duidelijk dat bij God woorden en daden rijmen. Als Hij de wereld maakt, dan zegt Hij: 'Licht,' en met dat Hij het zegt maakt Hij het, doet Hij het. En als Hij zijn volk bevrijdt, die Grote Bevrijding uit Egypte, **[18]** dan zegt Hij erbij wat je moet doen om vrij te blijven, in de tien geboden en alles er om heen. En dan voegt God er aan toe, dat het zijn opdracht is dat iedere generatie die woorden van Hem moet doorgeven aan de volgende generatie. Wat geef je je kinderen mee? De bijzondere woorden van God.

[19] Maar is dat niet raar van God? Eerst zegt Hij tegen zijn volk: jullie zijn vrij. En meteen daarna: ho! Vrij – ho! Het is denk ik ook aardig het beeld dat anderen van de kerk hebben en vast ook wel je eigen ervaring: in de kerk moet je van alles en mag je niks. Gods woorden: dit mag niet en dat mag niet... Hoezo bijzonder? Oké. Stel je voor dat je barman bent en een agressieve klant heeft duidelijk teveel op en ze bestelt er nog eentje en jij zegt: ho... Ander voorbeeld: je hebt een relatie en je vriend vertelt je dat hij dit jaar met een andere vrouw op vakantie gaat en jij zegt: ho... Als het gaat over God en jouw vrijheid, kan het dan ook een keer zo zijn dat jij wel wat sturing kunt gebruiken, juist omdat jij de neiging hebt je vrijheid te verkwanselen, dus juist om je echte vrijheid te behouden? **[20]** Zo blijf je vrij.

[21] Als je nadenkt over wat je meegeeft aan een volgende generatie, dan kun je elke zin beginnen met 'ik.' 'Ik heb dit meegemaakt, ik heb dat gedaan, ik vind dat je dokter moet worden of de zaak moet overnemen.' Maar dat zou ik niet doen. Je kunt ook elke zin beginnen met 'jij.' 'Wat wil jij het liefst, schat, heb je nog geld nodig, hebben ze je weer ontslagen? Hoe durven ze!' Raad ik je ook niet aan. Het christelijk geloof is een keus om zulke zinnen met 'Hij' te beginnen. Hij, God, kent je, laten we luisteren naar wat Hij goed voor je vindt. Deze keus is natuurlijk een gok: wie zegt dat Hij, de God van de Bijbel, gelijk heeft? Maar mij heeft Hij wel overtuigd en ik geef het je graag door: de God over wie de Bijbel gaat is de maker van alle mensen, die graag wil dat ze voluit mens zijn, echt

oprecht en vrij. Als het ons lukt om dat aan een volgende generatie mee te geven, dan geven we ze iets bijzonders mee.

3. Wat geven we onze kinderen mee? Onze God doet bijzondere dingen, onze God zegt bijzondere woorden, en tenslotte: **[22]** wij niet. Onze God zegt bijzondere woorden, doet bijzondere dingen. Wij niet. Ik kan me nog voorstellen dat je in opvoedhandboeken een paragraaf tegen komt, misschien een hoofdstukje, over sorry zeggen tegen je kind. Maar in de pedagogiek van Asaf is het het enige. Asaf wil graag dat je over Gods daden vertelt en dat je Gods woorden doorgeeft, maar als het over jezelf gaat, wil hij dat je dit ene zegt: het is mij niet gelukt. **[23]** Het is ons niet gelukt om Gods daden te vieren en om zijn woorden te gehoorzamen. Het is ons niet gelukt jullie een veilige en schone wereld na te laten...

En dat is dan volgens Asaf een sleutel om het raadsel van Gods aanwezigheid in de geschiedenis te gaan begrijpen. Het begint met de erkenning dat Gods woorden goede woorden zijn, zinvolle wijsheid. En het gaat verder met de erkenning dat het ons nog steeds niet gelukt is aan de hand van die wijsheid een goede, een gave wereld op te bouwen. Dan kun je God de schuld geven of het noodlot of de anderen – of je komt tot de erkenning dat het ons en onze ouders niet gelukt is. Dat is niet het enige dat gezegd moet worden en zeker niet het laatste, maar het moet wel gezegd worden en wat gezegd moet worden is meer dan ‘sorry.’ Wat geef je de kinderen mee? Iedere cultuur moppert altijd op ‘de jeugd van tegenwoordig.’ Binnen het christelijk geloof krijgt die andere stem een plek. **[24]** ‘De ouders van vroeger en vandaag zijn ook niet wat ze wezen moeten.’

[25] ‘Dan zouden zij [de kinderen] op God vertrouwen,
 Gods grote daden niet vergeten
 en zich richten naar zijn geboden.
 Dan zouden zij niet worden als hun voorouders,
 een onwillig en opstandig geslacht,
 onstandvastig van hart en geest,
 een geslacht dat God ontrouw was.’

[26] Maar als je dan weer naar de bijzondere dingen die God doet gaat kijken, eigenlijk is het raadsel dan niet waarom Hij niet nog meer goede dingen doet, maar waarom Hij überhaupt doorgaat met ons en met onze wereld. Maar toch doet Hij het. In de tijd van Asaf was dat Gods keus voor koning David: wat een goedheid van God, wat een genade om zo voor de blijvende vrijheid van zijn

volk te vechten. Wat een veelzeggende keus, wat een trouw, wat een liefde. Achteraf weten we dat het David ook niet gelukt is: opnieuw een vader die de mist inging, een koning die struikelde. Maar achteraf weten we ook dat Gods keus voor David ging uitlopen op zijn keus voor Jezus Christus: de enige mens die nooit struikelde en ons allemaal kinderen van God de Vader wil maken. Wat een goedheid van God, wat een genade om zo voor de blijvende vrijheid van zijn volk te vechten.

[27] Wat zeg je vandaag tegen de jongste generatie, wat wil ik dat je doorgeeft aan je kinderen? Dit: dat wij hebben ontdekt dat er een God is die grote dingen doet; dat wij hebben ontdekt dat Hij goed is, ongeacht onze tekorten en zonden; dat Hij ons daarmee zo blij maakt, dat wij graag naar zijn stem luisteren; en dat we ze zó gunnen dat ze zelf gaan ontdekken dat hun leven een hoofdstuk is in het verhaal van God en mensen. Dezelfde boodschap als die van Asaf. Succes gegarandeerd? Nee, want *ik* ben een gebrekkig voorbeeld en *jij* staat ook niet automatisch goed voorgesorteerd. Maar dit zegt *Hij*: wil je mens zijn, echt en oprecht en werkelijk vrij? Doe dan mee en laat je leven één loflied zijn op de Heer. 'De liefde die Hij geeft (en dat doet Hij), de woorden die Hij spreekt, daarmee is alles klaar wanneer jij komt.'

Amen.